

ՕՐԱԿԻՐ ԶՄԵԼՈՆԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պէրլինի մէջ, ուր Աթապտեմբերի 5էն ց10 ըստ
նոր տումարի՝ Ներկայ էին Խուսիոյ և Վաստրիոյ
կայսերք, առաջարկեալ տեսակցութիւնը տեղի ու-
նեցաւ ՚ի մէջ այս վեհապետաց և Գերմանիոյ կայսերը
Ընտարակոյս քաղաքական համաձայնութիւն մի հաս-
տառուցաւ այս խորհրդակցութեան մէջ, որուն
գլխաւոր նպատակը ուրիշ քան չիրնար լինել բայց
Փայն Խորոպիոյ Ներկայ խաղաղութիւնը անվաս պաշ-
չել: Վ.մնայն Խուսաց օգոստափառ կայսրը Պէտինի-
նէն մեկնելով Ճամբար և լաւ զէո՞ ՚ի Լիվասիա Խորիլլ
մէջ, ուր արտաքին զործոց պաշտօնեայ վսեմու: Շէ-
միլ փաշան փութացաւ երթաւ վեհա: Առևթանին
խնդակցութիւնը յայտնելու համար Վզեքոսանգը
Խըկորդին: Վ.ելորդ կըհամարիմք զրոյցելու թէ
այս քաղաքական վեհ ընթացքը նոր տալացոյց մըն է
քարեկամական սիրալիր և անկեղծ յարաբերութիւնը
որք կըտիրեն միշտ Բարձրագոյն Կրան և Խուսիոյ
կայսերական կառավարութեան մէջ:

Պոտտոյէն հասած վերջին լուրերը կը ճանուցանե
թէ Շատարիոյ կայսրը պէտինէն 'ի Հունդարիտ եր
թալով, այս երկրին ազգային ժաղավառ անձամբ բա
ցաւ ընդարձակ դաշտախոսութիւնմբ մի, որ դրէ թէ
բոլորովին նու իրուած էր Հունդարիոյ ներքին նո
րարեկարգութեանց, 'և որին վեհափառութիւնը հե
տեւալ խաղաղասիրական խօսքերով վերջացուց իւ
դաշտախոսութիւնը :

“Ուրախ սրտիւ յիշեցինք մեր վերջին դաշտուու-
թեան ժամանակը զբարեկամական յարաքերութիւն-
ները զոր ունիմք օտար տէրութեանց հետ : Էայնմ-
հետէ նոր ապահովութիւններ ընկալաք ՚ի մասին
շարունակութեան նոյն բարեկամական յարաքերու-
թեանց, որք երթալովկես քան զես կամրանան : Ուսի
քաջոյոյս եմ թէ՝ չնորհիւ խաղաղութեան բարեացը,
պիտի յաջողիք ո՛չ միայն յառաջագէմ զարդացնել
վաւերացեալ նոր բարեկարդութեանց ծանրակշիռ մեծ
գործը, այլև օգնութեամբ Ամենակարողին պիտի
կրնաք բարի վախճան մի տալ նոյն գործոյն :

Անդղոյ լրագիրներէն շատերը աղաղակ բարձին
՚ի մասին արշաւանաց զոր Եղիպտական կառավարու-
թիւնը Ճամբայ հանած է ընդդեմ Հապէշտանի՝ ա-
նոր վայրենի բնակչաց Եղիպտոսի սահմանաց վերայ-
ըրած յարձակումները զսպելու համար։ Տայր ամե-
նեին հաւատալու չե թէ ամեն անդղացիք կըմաս-
նակցին անհիմն երկիր զից յիշեալ լրագրաց ՚ի մասին
այս խնդրոյն։ Գահիրէն յուղարկուած հետեւալ
զրութիւնը մեր ըստածին ապացոյց մի կրնայ լինել։

“Յայանի է թէ անցեալները Տրիտո զօրապետը
Ընդդիոյ թագուհւոյն կողմանէ յուղարկեցաւ ՚ի Հա-
պէշատան ուր պատուական ընծաներ տարաւ Դաստա-
ղիսաւոր զօրավարին , ՚ի շնորհակալութիւն ծառայ-
ութեանցը զորս ըրաւ անդդիոյ զօրտխմբաց , երբոր-
թէոդորոս կայսեր գէմ կըքալէին : Այս զօրապետը
ինչպէս նաև Ծատէնի Ընդդիոյ հիւպատոսը մէյմէ-
յայտագիր յուղարկած են Մեծին Տրիտանիոյ կա-
ռավարութեանը եղ իսպահան արշաւանց նկատմամբ
Յիշեալ յայտադրաց նպատակն է ապացուցանել թէ
Հապէշտանի՝ Խզիտոսի հետ միաւորութիւնը , այ-
ներկիրներէն առաջնոյն օգտակար պիտի լինի մասնա-
ւորապէս և բոլոր Խրոպայի ընդհանրապէս : ՚Քան-
դի այս երկրական միաւորութիւնը ոչինչ վկաս չկրնա-
պատճառել ո՛չ Ընդդիոյ և ո՛չ ուրիշ ո՛ր և է Խւ-
րոպական տէրութեան , այլ ընդհակառակն մեծապէ-
նպատամատոյց պիտի լինի՝ դարուս քաղաքակրթիչ
ողին մուժանելու համար ՚ի Հապէշտան , որ վայ-
ընի և անմշակ երկիր մընէ : Ուստի թ՛ղ տալու է
կըսէն յիշեալ յայտագրաց հեղինակները , թող տա-

լրւ է որ կշղիպտոսի կառավարութիւնը ազատաբանը
՚ի գործ գնեց այս քարերար յոյժ միաւորութիւնը .
քանզի իւր դրացի դիրքութե և իւր զօրութեամբը
միակ իշխանութիւնն է , որ կարող լինի , առանց
դժուարութեանց և առանց խոռվութիւններ պատճա-
ռելու , ՚ի գործ գնել այս ծանրակշիռ դորձը . որ
մեծապէս օգտակար պիտի լինի թէ Մեծին հրիտա-
նիոյ և թէ բոլոր կարողիոյ տէրութեանց :

Ընդհանուրը լրակիք ոմանք հրատարակեցին թէ
Միացեալ-¹ յահանգաց հստաբակավետութիւնը դիւ
բութիւններ կրմատուցանէ Առջավարակի Հռեկից
որք կուզեն Ամերիկա դաշտեցւ . Այժմ կը լսեմք թէ
յիշեալ մեծ հստաբակաղէ սութեան կառութվարութիւնն
զօրաւոր յանդիմաննեւթիւններ րրեց և վասն հալա
ծանաց և նեղութեանց որոց հրեաները և նմակա
կազմն գեցչին ժամանակներս Առջավարակի մէ ջ
Վեր ստացած տեղեկութեանցը նայելով միշտա
յանդիմաննեւթիւնները յայտադրով մի հաղըդուե
նն Յարձրակոյն Շրան աշտաքին զործոց պաշտօնէի
և Վորովալաքից իշխանութեան զործակացն որ
Կ. Պիուր : Եւ յայտադրով ոչ չ զործուած է
մշակուց Բե-² Առողջավարուցինները մեր ինչ
ըերը ունին տակաւին չուշուունց և տանջանց մի
ջայներ զորս Հիմքաբեցան ի որդէ գնել լնդգէմ Հռ
եկից , յանսարդանս քաղաքակրթութեան և իրաւան
մարդկութեան :

Պաշտօնական այս հաղորդակցութենքն, զոր կարծէ մեր մեջ Կերմանիոյ կայսերական կառավարութիւնն և ու լուրսպիոյ մաս տէրութեանց հետ ըրած է Մուլտօվալաբիայի կառավարութեանը, պաշտօնական այս հաղորդակցութենք, կրսեմք, կըտեսնուի թէ՝ թէ պէտե իւրաքանչիւր տէրութիւն իւր երկրին ազատ տէրն է և օտար պետութիւն մի իշխանութիւն չունի անոր ներքին գործոցը միջամուլի լինելու, բայց և այնպէս իւրաքանչիւր տէրութիւն ևս իշխանութիւն չունի թոյլ տալու որ գործուին իւր երկրին մէջայն պիսի գործեր՝ որք նախատինք են քաղաքակրթութենք իւրաւանց մարդկութեան :

Օվիշերի Ժընէվ քաղաքին մէջ հաստատեալ միջնորդ դատաւորաց մողովը՝ լսածնուս նայելով՝ իւր քննութիւնները վերջացուցած և որոշած է զգումարն տուգանաց, զոր Անդղիսն պիտի պարտաւորի վճարել Ամերիկայի Միացիալ—Լահանդաց, 'ի հատուցումն լիածուց զոր պատճառած է Շալապամա շոգենաւու. Հիշեալ առողջանաց զումարը՝ կըսուի թէ 80 միլիոն ֆրանքի որոշուած է: Թէ էպէտե Ամերիկացին ները կըյուսային մեծագոյն յոյժ զումար մի ձեռութերեւ, այսու ամենայնիւ կարծերք թէ զոհ եղած պիտի լինին որ այսպիսի բարիկամական կերպիւ շուտով լընդցաւ յիշեալ ծանր խնդիրը, յորմէ կընապիտինահեղ մեծ կռիւ մի ծաղիլ՝ ի փոխադարձ կամ Անդղիոյ և Ամերիկայի:

Եվելունի լշակ Ամերիկանի և Կանադա կողուած լրադիբռ
կը ծանուցանէ թէ զի բապատուերի Հայր Յակինթոսու
որ Պատահն անձնական անսխալութեան վարդապետ
տութեան գէւը տոււած քարոզներով և Տրապարակա
րրած Ճարտար ատենախօսութիւններով Հոչակաւոր
հանդիսացած է , յիշեալ գիտական քահանայն Անդա
տեմբերի Յին ըստ նոր տոււմարի ամուսնացեր է
կրսէ . 'ի Լոռոտոն ամբրիկացի սորի տիկնոջ մի հետ
Հայր Յակինթոսը՝ զաղղիական Անեւլ լրագրոյն մէ Հ
նամակ մի հրատարակած է , որով կը բացատրէ զատա
Ճառներն ամուսնութեան իւրոյ . Եմուսնութիւն , որ
ոչ նոււազ թնդիւն պիտի ունենայ քան զամուսնու
թիւնն Լուսէրի .

Ըստ կղե բաթիւնը՝ անջուշա բարեպատեհ առին
մի պիտի լինի պատպական կուսացութեան համար առ
ի դատապարաւ զգուսաւորեալ կաթօղիկները :

Իզմիրի լեռարսիաց անուն գաղղիքարէն լրազրէն
թարգմանելով յետազայ յօդուածը կընթատարակեմք,
որուն մեջ՝ այս վերջին տարիներս Հայոց ազգին ըրած-
քից կամ շատ յառաջադիմուրիւնները գովուրեամբ իի-
շատակուած են : Օտարեւ գրուած այս գովեստը ան-
շուշտ ուրախուրիւն պիտի պատճառէ իւրաքանչիւր
ազգաւեր սրտի, քեւ իւր համազգի ժաղովրդեան
պակասութեանցը անտեղեակ զինիք :

ՀՈՅԱՑ ԺԱՂՈՎՐԴԻՔ

Օսմաննեան կայսերու թեան մէջ այս վերջին տարիներու զանագան ժողովրդներէն՝ ի զործ դրուած յառաջադիմութիւնները երեան հանելու համար, հարկաւոր է աչք, անցնել զմանապարհը, զոր անոնցմէ իւրաքանչիւրը ըրաւ այս շաւզին մէջ: Եթէ մեր յօդուածը Հայոց ազգէն կըսկսիմք, պատճառը անոնց բազմաթիւ լինելը չէ, այլ վասնդի այս ժողովուրդը՝ իւր ընկերական ընթացքին մէջ, յառաջադիմութեան աւելի նշաններ կըցուցունեն բարդացան թեամբ ուրիշ ժողովրդնց:

Երբոք մատչին անդամի համար ճանաչեցինք զհայերը : ամենակատարեալ տղիտութեան մէջ ընկղմեալ էլու : Հայ կաթողիկ կղերին անդամներէն 'ի գատ, հաղիւթէ քանի մը ուսիալ անձինք կըտեսնուէին : Առյնիսկ հոգուստնելու անդամ եւ ամսանց բարիքին զորիկ էին :

Բայց 1854էն սկսեալ յառաջադիմական շարժումը
յայտնի կերպին. երեան ելաւ Հայոց մէջ. ուստի թէ՝
Լուսաւորչական և թէ՛ Հոսմէական Հայք, քաջ գիտե-
լով թէ ուսմունքը՝ ամեն կերպ քաղաքակրթութեան տեսան-
տպրիրն է, ձեռք զարիկն գիտութիւնը տարածելու ի-
րենց ազգին. մէջ՝ Կախու և յառաջ-ԱՄՆի բարեկան գու-
զագետներն իին որ սկսան քարոզել զհարկուորութիւ-
նը օգտակար զիտութիւններ ձեռք բերելու. և անոնց
ջանքը յաջդղութեաւիք պատկուցաւ. վասնզի քիչ ժա-
մանակուան մէջ ազգայնց զործակցութեամբը՝ ժողո-
վրական կրթութեան կանոնաւոր զրութիւն մի կար-
գուորեցաւ. յորմէ տաւը տարի ետքը մեծ արգիւնք
ձեռք բերուեցան : Նոր սերունդը բաւական զիտու-
թիւն ստացած լինելով, իսր գործունէութիւնը յաջողու-
թեամբ կը գործածէ ընկերական կենաց զանազան ճիւ-
զերուն մէջ :

Ուշտիրութեամբ աչքէ անցնելով զրագիտական աշխատասիրութիւնները նորապոյն Հայոց, կրնայ մէկը ձիշդ գտղափար մի ունենալ 'ի մասին տարերաց' զորունի այս խոհական և հաշուարար ցեղին հանճարը Վասնդի 'ի միջոցի քսան ամաց Հայ ժողովուրդը յաջողցած յառաջ բերելու բազմաթիւ անձինք, որոնք զի տութեան ամեն ճիշերու վրայօք Հիմնաւոր տեղեկութիւններ ունին : Ուստի ճարտարութիւն, աղատական և ծառայական արուեստք, վաճառականութիւն, ընկերական և քաղաքական գիտութիւն, ևայլն, վեցչափէ Հայ ժողովրդեան չափակիր ոչ ոք 'ի միջոցաց, որք կա

ոաջնորդեն 'ի բարօրութիւնը մեծ ընտանիքի մի :
Լեզուագիտութիւնը անտարակոյս ամենէն ազդու մը
ջոյն է յառաջացիմութիւնը ձեռք բերելու համար . ու
տի ո՛վ որ շատ լիզուներ գիտէ , գերազոյն է անորմէ՝ ո
միայն մէկ լեզու կըլսուի , վասնդի ամեն զիտութեան
բանալին խր ձեռքը ունի : Հայերը քաջ հասկացան այ
ճշլարուութիւնը որ արդիւնաւոր վախճաններ ունի
վասնորոյ ուսաման այնպիսի զրութեան մի հետևեցան
որ փափաքուած այս նպատակին կըպատասխանէ : Ա
նոնց զաւալիները բաւական չեն համարիր միայն ազգայի
գորոցները և թուրքատանի մէջ գտնուած օտարազգ
ուսումնարանները յաճախելու , այլ անոնցմէ շատեր
յԵրոպա կիրթան իրենց ուսմունքը կատարելագործե
լու : Այս օրինաւոր ընթացքը շատ յաջող հետևու
թիւններ ունեցաւ և քաղաքակրթութեան ճանապարհ
հարթող գործադրուներ մատակարարեց օսմանեան տէ
րութեանը . բաց յայսմանէ՝ քաղաքական և ընկերակա
տնաւսութեան ամեն ճիւղերուն համար ոչ սակաւ գիւ
նական անդամներ յառաջ բերաւ , որք կօգնեն և սիս
ողնն տակաւին թուրքատանի բարոյական և նիւթու

կանցյառաջագիտութեան զարդացմանը ապագային մէջ։
Հայոց գիտնական գործունէութեան ընթացքին վրայ սկազ հայեցուած մը՝ բաւական է մեր ըրած գիտողութեանց շնչութիւնը կատարելապէս ապացուցանելու։

Փողովրդեան մը մէջ զիտութեան և ուսմանց զդացու-
մը կը յայտնուի իմացական աշխատասիրական արտա-
գութեամբ և ո՞չ կրնաց ուրանալ թէ գիտնական և
դրագիտական բազմաթիւ զրուածներ ամեն օր կը հրա-
տարակուին հայերէն լիդուաւ : Այս զրադիտաց մէջ ե-
րեկի անձնինք կը զանուին , որոնք ճշմարիտ գիտնական-
ներ են . ուստի տարակրյա չկայ թէ՝ զինի քանի մը ամաց
Հայ ընկերութիւնը հիմնովին վորուած պիտի լինի :

Արդ քանի որ զիտութիւնը կըտարածուի Հայոց
երեւլի ու սոսկական անձանց մէջ, անոր փրկաւէտ աղ-
զեցութիւնը կըտիրէ նաև գործաւ որաց դասոց վերոյ.
քանզի մինչդեռ մէկ կողմանէ ուսեալ անձննը կրտ-
սակերպն իրենց բնակարանները և իրենց սովորու-
թիւնները, միւս կողմանէ գործաւորներն ևս կըսկսին
կատարելուգործեալ գործիներ (ալեաթ) 'ի կիրարկաննել.
որով իրենց աշխատութիւններն ևս աւելի կատարելա-
զործեալ և նորագոյն քաղաքակրթութեան պահանջ-
մանցը համեմտած են ըստ ամենայն ժամկին :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐՈՆԱԿԱՐԱՔ

Յայտնի է թե անցեալները արժա . քահանայ մի Խգմիքն անցնելով , Շար հայաբնակ գեղին եկեղեցւոյն շինուրեանց համար դրամական օգնութիւն ժողովեց : Ըստ խնդրոյ նոյն քահանային , կը հրատարակեմք հետևեալ հետաքրքրական յօդուածը , որ Հաճընէն հաւանականալ ար ուստամնական վարժապետէ մի զի ուսած է եւ յիշեալ գեղին հնուրեանցը կը վերսպէրի :

Սուրբ Զատկի առթիւ վարժարանիս աշակերտաց պարագյ աւուրբք որոշուած ըլլուլսվ, ուղեցի նոյն օրէ շնձ օգտաւէտ կերպով անցընել, և գացի ի Շար անուն գիւղը, Հաճճնէն ինն ժամ՝ հեռի, և հնի տեսայ այնպիս սիներ, որոց դժուարաւ պիտի հաւատան շատեր : Շար, որ կեսարի ոյ հարաւ տիբն և Ասոյ հիւսիսային կողմն է, ժամանակաւ խիստ երեկին և նշանաւոր քաղաք մ'է եղած, ինչպէս որ յայտնի կը վկացին խր ներկայ բնիկորք : Շար ամենանուգուր բշտւուերով շարգալեալ զաշու մ'է, որոյ մէջ տեղին կանցնի փոքր գետակ մըլ, նոյն գետակին երկու կողմէ կը բնակին այժմու զիւղացիք որք վեց եօթն տարիէ ՚ի վեր գացած են հոն, և որոց ամենքն առ Հայ են, զի ուրիշ աղղաց՝ հոն բնակին արգիլուած է : Գիւղացիք ամենանուր տուն շնած չեն, այլ որ և է վայր քիչ մըլ պեղպատվ՝ կելլն հողին ներքե ին վաստու որ շէնքեր զուտ մարմարիսնէ . տանց յատակներ խիստ քաշանչելի կերպով կաղմաւած են . փոքր և գունաւոր քարերով ծաղիկներ, թուշուններ և այլ նկարներ շնուած են խիստ մեծ ճարաարութեամբ : Գիւղին մէջ չը քըող մըլ կը զարմանայ կը մնայ տեսնելով ամեն քայլափոխին անհամար և բիւրաւոր սէւներ՝ կանգուն կամ կործանեալ . այդ սեանց մին այնշափ հատաւ էր որ երկու հողի բազուկ նիս տարածերով չիրցանք զայն գրիել . սեանց ուուեհներ

սեամը հորով ծածկուած է , որով վարի յարկը տեսնել անկարելի է . ոսկացն փերին յարկը կըցցունէ չենքին գեղեցկութիւնը . հոն բնակողներու ճօխութիւնը :

կար, բայց ոչ խիստ բարձր . այս լերանց ստորոտը ձևաւ ուր քարայրներ փորուած են ժայռերու մէջ, որոց ինչ բանի յատկացեալ ըլլուլը յացտնի չէ . խակ այս լերանց գագաթներուն վրայ մարդոցմէ ստեղծեալ փորբիկ բըլլ-բակներ կան . այս բրատիները զաղացիներ են, զի արտաքուստ ըլլուր կերևին . խակ երբ մերձենաս , բըլլակին մեկ կողմը ծակ մը կըտեսնես , ուր կից մարդ կրնայ համարձակ ներս մտնել . մտիր ներս և ահա կըտեսնես որ բըլլուր կարծածդդ փորբիկ ու գեղեցիկ քարաշէն սենեակ մ'է, որուն վրայ երկու երեք կանդուն բարձրութեամի՞ հող դիղած են զայն շինողք , ո՞ զիտէ ի՞նչ խորհրդով . նոյնակս չօրս կողմն աւ բոլորտվին հողով զոցած ու միայն անցք մը թողած են . այս սենեակները անանկ մեծ վարպետութեամբ շինուած են , որ անոնցմէ միայն առաստազը ինն կտոր քարէ կազմուած է , զորս այսշափ տարիներէ 'ի վեր հոն կանդուն պահել տալը ամեն մարդու գործ չէ , մանաւանդ որ վրան ալ շատ հող կայ դիկուած . և թէև շատ չէնքեր հի մայատակ եղած են , սակայն այս սենեակները բոլորտվին անարատ մնացած են , միայն արծաթամոլք ոմանք անոնցմէ մի քանին եղծած են զանձ գտնելու յուսով : Այսպիսի լերանցամիջ սենեակներ քսան հատի շափ թուեցի չորս և լմն , թէև հեռուները աւելի շատ կան : Զարմանալի չէնքեր են ասոնք , որք զտեսանողս կըհայցընեն , միանգամայն տիսրութիւն մը կըրեւին մարդուն վրայ , երբ մտածուի թէ այս փառաւորք քաղաքաբնակք 'ի չիք գարձած են հիմա և թաղուած անցեալին մէջ, և իրենց ամբովզ վառաց յիշատակ՝ փլատակներ միայն թողած են :

Գիտոյն եղն է ընդարձակ կրկիսը , որ յիսուն աստիճանի չափ ունի , կիսաբոլոր ձևովն յայտնի է որ ադամանանաց վրայ հանդիսատեսք կըբազմին եղեր , իսկ մէջ առկը ընդուրձակու տափարակ գաշտը կայ մենամարտողոց համար . մէկ կողմն ալ կայ մ.ծ չենք մը , որ կերեի թէ մարտիք կըպատրաստուին , կամ քաղաքին կառավարիչն ու աւծառեծք հոն կուգան եղեր՝ զհանդէսը պատուելու :

Այս ամեն չենքերը կըպսակէ ուրիշ չենք մը , որոյ ամեն կողմը կրծանած և միայն դրան չորս մեամը մնացած է , այս սեմոց իւրաքանչիւրը միակառոր և գայլուն մարմար է , խիստ ընտիր ։ Հետաքրքրութեան համար շատեցի զանոնք և ահա հոս կըդեմանոնց ճիշդ շափը . քարերու լցնութիւնը երկու կանգուն է , զրան բարձրութիւնը տասնեւհինգ կանգուն , իսկ լցնութիւնը տասնեւմիկ կանգուն . գործանալին սա է ու դրան վրայի միակառուր սեամը ի՞նչսկէս կրցած են հոն տեղաւորել , զի ո՞ր չափ ոյժ պէտք է որ երկու կանգուն լցնութիւն և տասնեւմիկ կանգուն երկայնութիւն ունեցող ահազին քար մը օդին մէջ տասնեւհինգ կանգուն բարձրանայ և երկու ուղղահայեաց սեմոց վրայ հորիզոնական ողիւք տեղաւորուի : Ալթողում զովարաննել ոյզ քարերուն վրայի բանուածյը , որ մէր Պէտքիթաշի սալքանար գալուսիինեն գերազանց են , այնպէս որ ոյզ վերջինը առոր քով խիստ կոշտ պիտի երենայ . դիտել կուտամ միանգամցն որ առոր վրային այնչափ անհամար տարիներ ալ անցած են , որք իւր չքեզութեան մի մասը առկարուած են համար .

Արքական պատմութեան մասին է այս գործը : Առաջին համարում առաջին աշխարհական պատմութեան մասին պատմութեան մասին է այս գործը : Առաջին համարում առաջին աշխարհական պատմութեան մասին պատմութեան մասին է այս գործը :

Ա.ԶԳ.Ա.ՍԻՐԱԿԱՆ ԴԻՑՈՎՈՒԹԻՒՆ ՄԻ

Յայտնի է թէ մեր ազգին մէջձախորդ կուսակցութիւնը միայն մի կայ, որ միշտ չարամտութեամբ և ատելութեամբ կը խօսի Որուսիոյ հօր և բարեխնամ կառավարութեան նկատմամբ՝ (մոռնալով թէ Որուսիոյ մէջ վիլկոնի չափ ազգայինք հանգիստ և բարեքբաստիկ կեսօք կապրին) և նոյն կառավարութեան ամենէն մարդաբանէր և օրինաւոր գործոցը թիւր և ազդամինաս մեկնութիւններ կուտայ :

Գարձեալ յայտնի է որ այս կուսակցութիւնը՝ որ
արեբազդաբար սակաւաթիւ է և տկար, սուրբ Եղա-
թածնայ մեր մայր Աթոռոյն խէթիւ կընայի Ուու-
իսյ երկրին մէջ դանուելուն պատճառաւ, և կուզէ-
որքաննել զայն եթէ կարողութիւն ունենայ, և ա-
սօր տեղ Ասոյ կաթուղիկոսական Աթոռը կանգնել:

կաթուղիկոսին անձին գէմ 'ի սկզբանէ անտի առեց լութիւն ունի. և որովհեան իւր բոլոր ձգունքն առ օդուտ եղան անոր արժանաւոր ընարարթիւնը արդի. լելու, կաշխատի այժմ ամեն կերպ չարախօսութեամբ վատահամբաւել զելորին ॥). (Օծութիւնը և անոր ազգասիրական հայրախնամ տնօրէնութեանց չարամիտ մինաւթիւններ տաւ ։

Յիշեալ կուսակցութիւնը՝ որ թէպէտ ինքզինքը
կրօնական և քաղաքական ազատասիրութեան պաշտ,
պահ կըցուցընէ , բայց յայտնի է որ՝ իւր այս դա,
տասպարտելի ընթացքովը , բոնութիւն բանեցընել
կուգէ նախ՝ Ազգին վերայ որ իւր ազատ կամօքը ըն-
տրած է զիւր ծայրագոյն Քահանայափետը , երկրորդ՝
մեր վեհապետ կաթուղիկոսին վերայ , որ նոյն կուսակցու-
թեան երազական դաշտաբները , կամ լաւ ևս է
առել ցնորդը չունի՞ մասին ազգային կրօնական և
քաղաքական դործոց և վասն ազգային յառաջադի-
մութեան :

Վեր այս ըստածներէն յայտնի կըտեսնուի թէ
ազգին ամնէն երևելի և զիտնական եպիսկոպոսներն
ես, որք մեր վեհապետ կաթողիկոսին պէս կըխորհին
ազգային կրօնական և քաղաքական դործոց նկատմամբ,
յիշեալ կուսակցութեան անտեղի պարսաւանաց և
անխիլջ զբարտութեանց հարուածնիրէն ազատ չեն
կընար մնալ:

Ուստի թէպէտե մնծապէս կըցաւիլք , բայց չեմք լարմանար երբ Արեւելեան Ամամըյն (Ըղոստոսի աետրակին մէջ , որ նոյն կուսակցութեան հոգին է , ոչ ազդասիրական ձախորդ յօփուած մի կըկարգամք , յորում Վարժապէտեան գերա . Կյերսէս լ) . Արք պիտիկոպոսը՝ (որ իւր խոհական ընթացքովը , լւաղիտութեամբը և իւր աղդասիրական դորձքերիլ նման համբաւ ստացած է թէ՛ մեր ազդին և թէ՛ օտառաց առջեւ ,) անխիղչ կերպիւ զրապարտուած է . ինչնու լասնդի Կորին Արքավնութիւնը կամցաւ միաբան լի սել լ) . Եջմիածնի վանուց վասնդի մեր վեհա . կա մուղղիկոսին , այսինքն Հայաստանեայց լ) . եկեղեց ոյ ծայրադոյն Քահանայապետին Հըւ և Հնաշնորդիկուու մըն է , և վասնդի անոր հայրական հրա բանացը համեմատ Խուսասատանի վիճակները զնալ բամական օգնութիւն ժողովէլու . ի նպաստ շինու եան Ամամթիոյ (Ա . Պօլիս) լ) . Գէորգ եկեղեցւոյն հրայ ձարակ եղած է .

Աշաւասիկ զերա . Եիրուէս լ . արքեպիսկոպոսին
ցիկնքն Եիրումիդիոյ մեծ վիճակին Առաջնորդ Հօր
անըյանցանքնելը՝ ըստ Երկելեան Մամլոյն :

Ղեմք ուղիր երկարել մեր այս տխուր յօդուածը, բոյ նպատակն ուրիշ բան չէ բայց միայն զդուշացնել իտամիտները և մեր սրտին խորին ցաւը հրապարակաւ այտնել որ այսպիսի անհարժ ան պարսաւագիր մի, զոր 1. Պիօլոյ աղջային լրագիրները անշուշտ անձնաւարդութեամբ (self-respect) չուզեցին 'ի լոյս լնայելու, մեր քաղաքին Բանասիրական հանդիսի մը չ հրատարակուած կըտեսնեմք. բայց կրնամք հաստեղ թէ ՞ միւռնաբնակ հայ ժողովուրդը, որուն Ո. Եջմիածնայ մայր Ըթոռն ունեցած ջերմուանութիւնը և Արքայակետեան Կերսէս սրբազնին երայ զդացած համակրական սէրը յայտնի է ամեռն, իւր ամնայն զօրութեամբը կըբողքէ յիշեալ անդուզն պարսաւագրոյն գէմ:

ԲԵԴԵՐԱՍՊՈՒՐԿԵՆ ՕԳՈՍՏՈՆ 11 ամսաթուռվ ՀԵՄԵ
աԼ տԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՊԱՏԱՆ մԵզ :

“ 1 ազարեանց տոհմէն արական սեռ չմնաց իսպառ՝
անդուցեալ աղա Խաչատուր իշխանը վերջինն էր,
որ միայն երեք գուստոր թողաւ պսակուած՝ յորոց մէկը՝
ննա կոչուած, աղա Յովհաննէս Գևշիանովի ամու-
ինն է. երկրորդը՝ Խղիսարէթ անուն՝ իշխան Ախ-
եօն Սբամելիքի կինն է. իսկ երրորդը՝ Մարիամ
նուռ, որ ամենէն մեծն է, այրիացեալէ. Խշան
բամելիքը՝ որուն անցաւ հոգաբարձութեան ժառան-
ութիւնը յորդոց յորդիս յաջորդաբար, ունի մի-
րդի Ախեօն կոչուած և երեք գուստոր, որոց ան-
ւանքն են Կատարինէ, Հեղինէ, և Խղիսարէթ:
անդուցեալ վեհազն Խաչատուր իշխանի ամուսին
ատարինէ տիկինը, որ է գուստոր Մանուկ—Ոչիյի,
յմ մօտ 70 տարեկան է, և Որուսիոյ սահմանէն
ուրս զնացել է. սակայն ’ի ձմեռնամուտն չարկա-
խտի վերադառնայ ’ի մայրագաղաքս :

